

Evropský zemědělský fond
pro rozvoj venkova (EZFRV):
Evropa investuje
do venkovských oblastí

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Reforma Společné zemědělské politiky (SZP) 2014 – 2020

Materiál pro Národní konferenci o budoucnosti
Společné zemědělské politiky 2014 – 2020

BŘEZEN – DUBEN 2012

Vydáno za podpory Programu rozvoje venkova,
Opatření I.3.1. Další odborné vzdělávání a informační činnost

Reforma Společné zemědělské politiky (SZP) 2014-2020

- vysvětlení základních principů a prvků reformy

I. Výchozí podmínky:

Komise dne 12. října 2011 předložila EP a Radě čtyři hlavní návrhy na reformu SZP

- k přímým platbám,
- ke společné organizaci trhu,
- k rozvoji venkova a
- horizontálním problémům týkajících se financování, řízení a monitorování SZP.

Navíc, součástí návrhu jsou také tři drobná opatření s cílem zajištění přechodu na nové podmínky a pravidla.

Na tomto základě jsou hlavní prvky legislativního rámce pro SZP během období 2014 – 2020 stanoveny v těchto nařízeních:

- v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky (dále jen „nařízení o přímých platbách“ – viz bod II. tohoto materiálu),
- v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty (nařízení o jednotné společné organizaci trhů) (dále jen „nařízení o jednotné společné organizaci trhů“ – viz bod III. tohoto materiálu),
- v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) (dále jen „nařízení o rozvoji venkova“ – viz bod IV. tohoto materiálu),
- v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky (dále jen „horizontální nařízení“),
- v návrhu nařízení Rady, kterým se určují opatření na stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty,
- v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 73/2009, pokud jde o poskytování přímých plateb zemědělcům pro rok 2013,
- v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o režim jednotné platby a podporu pěstitelům révy.

Stávající reformní návrhy vycházejí ze Sdělení o budoucnosti SZP do roku 2020, které vymezilo široké politické možnosti s cílem reagovat na budoucí úkoly zemědělství a venkovských oblastí a splnit cíle stanovené pro SZP, kterými jsou zejména:

- 1) životaschopná produkce potravin;
- 2) udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu a
- 3) vyvážený územní rozvoj.

Rámec stanovený v návrhu víceletého finančního rámce předpokládá, že SZP by si měla uchovat svou strukturu dvou pilířů s rozpočtem pro každý pilíř v nominální hodnotě na úrovni roku 2013 a jasné zaměření na dosahování výsledků v oblasti hlavních priorit EU. Přímé

platby by měly podporovat udržitelnou produkci díky tomu, že se 30 % jejich rozpočtového finančního krytí přidělí závazným opatřením, která jsou příznivá pro klima a životní prostředí (tzv. greening).

Úrovně plateb by se měly postupně sblížovat a pro platby velkým příjemcům by se měly postupně stanovit stropy. Rozvoj venkova by měl být s ostatními sdíleně řízenými fondy EU s posíleným postupem zaměřeným na výstupy začleněn do společného strategického rámce a měl by podléhat jasnější a vylepšené podmíněnosti *ex-ante*. Pokud jde o tržní opatření, mělo by financování SZP rovněž být posíleno dvěma nástroji vně víceletého finančního rámce:

- 1) nouzovou rezervou pro reakci na krizové situace a
- 2) rozšířením oblasti působnosti Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci.

Byly vypracovány tři politické scénáře s ohledem na preference při řešení úkolů v oblasti zabezpečení potravin, udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a územního rozvoje .

Hlavními výchozími preferenčními body těchto scénářů byly:

- 1) zachování silné SZP založené na dvoupilířové struktuře,
- 2) SZP by měla hrát roli při stabilizaci trhů a cen,
- 3) rozdílné názory na zaměření podpory (zejména přerozdělování přímé podpory a omezení plateb),
- 4) shoda, že oba pilíře mohou hrát důležitou roli při zvýšení úsilí v oblasti ochrany klimatu a posílení environmentálního profilu ve prospěch společnosti EU. Širší veřejnost argumentuje, že platby v rámci pilíře 1 mohou být účinněji využity, ačkoli mnoho zemědělců věří, že tomu tak je již dnes,
- 5) aby součástí budoucího růstu a rozvoje byly všechny oblasti EU, včetně znevýhodněných oblastí,
- 6) potřeba integrace SZP s ostatními politikami, jako jsou politika životního prostředí, zdravotní politika, politika obchodu a rozvoje,
- 7) inovace, rozvoj konkurenceschopných podniků a poskytování veřejných statků občanům EU jsou vnímány jako způsoby, jak sladit SZP se strategií Evropa 2020.

Tři scénáře vypracované v posouzení dopadů byly:

- 1) scénář přizpůsobení, který pokračuje ve stávajícím politickém rámci a řeší jeho největší nedostatky, jako je rozdělování přímých plateb, jinak nedochází ke změnám
- 2) scénář integrace, který přináší zásadní změny politiky ve formě silnějšího zaměření a ekologizace přímých plateb a posíleného strategického zaměření politiky rozvoje venkova v lepší koordinaci s ostatními politikami EU a rozšiřuje právní základ pro širší oblast působnosti spolupráce producentů,
- 3) scénář nového zaměření, který přesměrovává politiku na životní prostředí a navrhuje postupné ukončení přímých plateb za předpokladu, že produkční kapacitu lze udržet bez podpory a že sociálně ekonomické potřeby venkovských oblastí vyřeší ostatní politiky.

Jako scénář slučující výše uvedené preference byl vybrán scénář integrace, který přináší zásadní změnu ve formě většího zaměření a ekologizace přímých plateb. Analýza ukázala, že ekologizace je možná, za rozumných nákladů pro zemědělce, ačkoli jistě administrativní zátěži se vyhnout nelze. Rovněž je možné dát rozvoji venkova nový podnět za předpokladu,

že členské země (ČZ) a regiony účinně využijí nových možností a že společný strategický rámec spolu s ostatními fondy EU neodstraní synergie s pilířem 1 nebo neoslabí hlavní silné stránky rozvoje venkova. Dojde-li k dosažení správné rovnováhy, tento scénář nejlépe vyřeší dlouhodobou udržitelnost zemědělství a venkovských oblastí.

V průběhu celého procesu bylo významným hlediskem zjednodušení, jehož by mělo být dosaženo různými způsoby, například zefektivněním podmíněnosti a tržních nástrojů nebo struktury režimu pro malé zemědělce. Ekologizace přímých plateb by kromě toho měla být strukturována tak, aby minimalizovala administrativní zátěž, včetně nákladů na kontroly.

Tato reforma poprvé zavádí do prvního pilíře SZP vícesložkovou strukturu přímých plateb včetně silné ekologické složky, tzv. ozelenění, (greening). S ekologizací (ozeleněním), by mělo být nyní svázáno jako podmínka pro výplatu, třicet procent celkové výše přímých plateb. Předpokladem vyplácení přímých plateb nadále zůstane podmíněnost, (cross-compliance). Komise hodlá do požadavků podmíněnosti nově zahrnout rovněž rámcovou směrnici o vodě a další směrnice související s ochranou volně žijících druhů, ptáků a směrnici o trvale udržitelném používání pesticidů. Také v oblasti rozvoje venkova jsou upřednostňovány cíle udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu, jako je např. obnova, zachování a posílení ekosystémů, podpora účinnosti zdrojů a nízkouhlíkové zemědělství odolné vůči klimatu. „*Budoucí SZP tedy nebude dle EK jen politikou, která se zabývá pouze malou, i když zásadní částí ekonomiky EU, ale také politikou strategického významu pro zabezpečení potravin, pro životní prostředí a územní rovnováhu. V tom spočívá uvažovaná přidaná hodnota skutečně společné politiky EU, která co neúčinněji využívá omezených rozpočtových zdrojů a v celé EU zachovává udržitelné zemědělství, řeší důležité přeshraniční otázky, jako jsou klimatické změny, posiluje solidaritu mezi členskými státy a zároveň umožňuje pružnost v uspokojování místních potřeb.*“

Nicméně některé aspekty návrhů EK tímto směrem nejdou – např. jednotlivé prvky ozelenění či zastropování přímých plateb, degresivita plateb v LFA, mohou mít přímý negativní dopad na zajištění potravinové bezpečnosti v globálním měřítku a na konkurenceschopnost a produktivitu agro-potravinářského sektoru, stejně jako na zvyšování byrokracie a administrativní náročnosti včetně výdajů na administraci.

ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Víceletý finanční rámec stanoví, že by velká část rozpočtu EU měla i nadále být určena pro zemědělství, které je společnou politikou strategického významu. Proto se navrhuje, že SZP by měla být během období 2014 – 2020 zaměřena na své hlavní činnosti a pilíři 1 by mělo být přiděleno 317,2 miliardy EUR a pilíři 2 – 101,2 miliardy EUR v dnešních cenách.

Financování pilíře 1 a 2 je doplněno o dodatečné finanční prostředky ve výši 17,1 miliardy EUR, které sestávají z 5,1 miliardy EUR na výzkum a inovace, 2,5 miliardy EUR na bezpečnost potravin a 2,8 miliardy EUR na potravinovou podporu pro nejchudší osoby v ostatních okruzích víceletého finančního rámce a rovněž 3,9 miliardy EUR na novou rezervu pro případ krizí v odvětví zemědělství a až 2,8 miliardy EUR na Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci mimo víceletý finanční rámec, čímž celkový rozpočet zemědělství na období 2014 – 2020 dosáhne výše 435,6 miliardy EUR.

Pokud jde o rozdělení podpory přímých plateb mezi členské státy, navrhuje se, aby všechny členské státy s přímými platbami pod hranicí 90 % průměru EU dosáhly snížení tohoto rozdílu o jednu třetinu a to postupným navýšením, každoročně, do r. 2020.

Na tomto základě jsou vypočítány vnitrostátní stropy v nařízení o přímých platbách.

Zavádí se určitá pružnost u přesunů mezi pilíři (až do výše 5 % resp. 10 % přímých plateb), a to z pilíře 1 do pilíře 2, což některým členským státům umožní posílit politiku rozvoje venkova na úkor plateb z pilíře 1 a naopak z pilíře 2 do pilíře 1 pro ty členské státy (netýká se ČR), u kterých úroveň přímých plateb zůstává pod hranicí 90 % průměru EU.

Národní obálka stanovená v nařízení o přímých platbách pro ČR je v průměrné výši cca 890,9 mil. EUR (892,7 mil. EUR v r. 2014), což je cca o 2,0 % méně než je max.obálka PP v r. 2013 (909,3 mil. EUR).

Rozpis celkové obálky pilíře 2 na jednotlivé členské země dosud nebylo stanoveno.

Lze konstatovat, že přes veškerou snahu o zásadní změny SZP, dochází v návrzích pouze k úpravám, které směřují více k ochraně životního prostředí a aktivitám na posílení boje s klimatickou výzvou, s negativními dopady na konkurenceschopnost a produktivitu agro-potravinářského sektoru, stejně jako na zvyšování byrokracie a administrativní náročnosti, včetně výdajů na administraci.

II. Přímé platby

1. Základní platební program:

S cílem odklonu od různých systémů plateb SPS v zemích EU-15 které dovolovaly historické reference, nebo platby na hektar založené na „hybridním“ modelu kombinací dvou modelů, (historický a regionální) nebo programu plateb SAPS používaného ve většině zemí EU-12, bude uplatněno „nové platební schéma“, a to s účinností po roce 2013. SAPS (systém jednotné platby na plochu) i SPS (systém jednotné platby na farmu) mají být ukončeny v roce 2013 a nahrazeny vícesložkovým systémem přímých plateb založeným na platebních nárocích, jenž má obsahovat zejména: **základní přímou platbu** (bude poskytována pouze aktivním zemědělcům - EK navržená definice je uvedena dále), 30 % povinnou složku na **ozelenění**, povinnou **platbu pro malé nebo mladé farmáře**. Změna systému má být provedena bez přechodného období.

Toto schéma bude podléhat pravidlům kontroly podmíněnosti (cross-compliance, hlavně respektování některých pravidel spojených s ochranou životního prostředí, pohodou zvířat a dalších) tak, jak je tomu i v současné době i přes to, že zatím neexistují jistá zjednodušení současných požadavků. Cílem je výrazné snížení rozdílů mezi výší plateb získávaných při aplikaci stávající legislativy mezi zemědělci, regiony (tedy vnitřně) a mezi členskými státy (tedy z vnějšku). Všechny ČZ budou povinny přejít na **uniformní platby na hektar** na národní, nebo regionální úrovni ale s platností až od počátku roku 2019. Pro nastávající období 2014 – 2020, v souladu s návrhem EK týkajícího se víceleté finanční perspektivy,

budou národní obálky určené pro přímé platby nastaveny tak, aby ty země, které dostávají méně než 90 % evropského průměru platby na hektar, dostaly více a to na úkor zemí, které naopak dostávají vyšší sazbu na hektar, než je tento průměr. Rozdíl mezi současnými sumami a 90 % průměru EU-27 se tak sníží o max. jednu třetinu. Na příklad, pokud v současné době ČR dostává v průměru sumu na hektar, která odpovídá 75 % průměru EU, tedy je 15 % pod 90 %, poté postupně během sedmiletého období do r. 2020 bude platba navýšena o jednu třetinu rozdílu ve výši 5 %, na 80 %. EK se zavázala v rámci příští finanční perspektivy po roce 2020, projednat dlouhodobé cíle vedoucí k dosažení „úplné konvergence“ pomocí rovnocenné distribuce přímých podpor napříč celé EU, s cílem narovnání až do r. 2027. Nadále tak zůstává rozdílná výše přímých plateb v jednotlivých členských zemích.

Pro ČR to znamená, že nedojde k významným změnám oproti platbě v r. 2013. ČR podle propočtů na stávající úroveň celkové obálky pro přímé platby platné v r. 2013, (909,3 mil. EUR), při dosažení plné přímé platby v r. 2013, má průměrnou výši této platby na ha z.p. cca 259 EUR. To je cca 90 % průměrné výše přímých plateb EU 27, která je v r. 2013 na úrovni cca 287 EUR/ha z.p. Znamená to, že ČR nebude ani ubráno, ani přidáno. Pro srovnání lze uvést přepočtenou průměrnou výši přímých plateb, kterou dosáhnou některé vybrané země EU 27 v r. 2013: Malta – 746 EUR/ha z.p., Lotyšsko – 95 EUR/ha z.p., Německo – 347 EUR/ha z.p., Rakousko – 277 EUR/ha z.p., Maďarsko – 259 EUR/ha z.p., Polsko – 214 EUR/ha z.p., Slovensko – 207 EUR/ha z.p.

Z pohledu mírně sníženého celkového rozpočtu SZP na přímé platby lze odhadnout celkovou výši obálky přímých plateb ČR, přepočtenou na 1 ha z.p., pro nastávající období 2014 – 2020, na sazbu pro ČR ve výši cca 253 – 255 EUR. Ta však nebude vyplacena v této výši tak, jako platba SPS dosud, ale bude rozdělena do několika plateb, vyplácených cílovým skupinám, za předpokladu splnění předepsaných kritérií. Schéma jednotlivých složek platby je uvedeno níže

2. Jednotlivé složky přímých plateb:

A) Ozelenění (greening):

- má být dle legislativních návrhů povinné pro všechny farmáře pobírající základní přímou platbu.

V doplnění k základnímu platebnímu programu, obdrží každý subjekt platbu na hektar při současném respektování určitých zemědělských praktik výhodných pro klima a životní prostředí. Členské státy použijí 30 % národní obálky s cílem zaplacení těchto aktivit. Toto opatření je povinné, ale nepodléhá zastropování (tedy uvažovanému krácení celkové částky vyplacené zemědělcům z přímých plateb), tedy se nezapočítává výše těchto plateb v rámci podniku do celkového objemu dotací, podléhajících krácení v rámci tzv. stropování.

Lze předpokládat zavedení tří nástrojů:

- Udržování trvalých pastvin (nerozorání), s tolerancí 5 %
- Diverzifikace plodin – farmář bude muset v rámci osevního postupu střídat nejméně 3 druhy plodin na orné půdě, z nichž žádná nepřekročí více než 70% výměry a nepoklesne pod 5 % výměry obdělávané půdy. Podmínka platí pro farmy s výměrou orné půdy nad 3 ha.

- Farmář zachová „**ekologicky zaměřenou plochu**“ v rozsahu **nejméně 7 % rozlohy zemědělské půdy** (s výjimkou trvalých pastvin), tedy úhory, živé ploty, okraje polí, stromy, biotopy, krajinné prvky, ochranná pásma, zalesněné plochy zemědělské půdy z titulu HRDP nebo PRV. V případě farem bez možnosti využití krajinných prvků, s možností splnění podmínky pouze uvedením 7% výměry o.p. do klidu, může jít o snížení tržeb ve výši cca 1,5 – 3 mld. Kč, zejména u farem v intenzivních přírodních podmínkách, které jsou minimálně zapojeny do současných agroenvironmentálních programů s vysokým podílem zornění.
- Navíc: na **organické, bio-zemědělce**, se výše uvedené podmínky pro získání plateb za ozelenění nevztahují a již na ně nejsou kladeny žádné další požadavky. Zařazením se do systému ekologického zemědělství je podmínka ozelenění splněna.

Pro ČR lze výši platby za ozelenění odhadnout na částku ve výši cca 75-76 EUR/ha z.p.

B) Oblasti s přírodním znevýhodněním:

- členské státy (nebo regiony) mohou (ale nemusí) poskytnout doplňkovou platbu pro oblasti s přírodním znevýhodněním (tak, jak jsou tyto oblasti definovány v rámci nástrojů a pravidel Rozvoje venkova) - do výše 5 % národní obálky pro přímé platby. Toto opatření je pro ČZ dobrovolné a nevztahuje se na možnosti, které dává program rozvoje venkova méně výhodným oblastem (LFA), hrazené v rámci Pilíře 2. V odpovědi na kritiku, kterou vznesl Evropský účetní dvůr, bude definice „méně výhodných oblastí“ určena tak, aby odrážela objektivní kritéria. V případě ČR, pokud by zavedla takovou platbu, (zatím se uvažuje s platbou LFA pouze v rámci pilíře 2) by se jednalo o obálku ve výši až 44 mil. EUR a předpokládanou sazbu ve výši 22 – 25 eur/ha z.p., při zohlednění celé předpokládané výměry LFA. ČR v současné době neuvažuje o zavedení této platby pro znevýhodněné oblasti z Pilíře 1 a předpokládá její plné uplatnění v rámci Pilíře 2, tak jako dosud.

C) Mladí zemědělci:

- základní přímá platba (viz bod F) pro nové začínající mladé zemědělce (ti, kteří jsou mladší 40. let a nově zřizují podnik) bude navýšena po dobu 5. let o dodatečných 25 %. Ti, kteří zřídili podnik během 5 let před prvním předložením žádosti o základní přímou platbu, dostanou navýšení zkrácené o počet let od roku prvního zřízení podniku do prvního podání žádosti o základní přímou platbu. Výše navýšení je omezena na maximální průměrnou výměru farmy v každé ČZ, v ČR se jedná o cca 89 ha. V členských státech, kde jsou malé farmy, je limitem 25 ha. Podpora bude kryta až do výše 2% z celkové národní obálky přímých plateb. V ČR se jedná o cca 7000 mladých zemědělců, kteří obhospodařují cca 550 tis. ha zemědělské půdy. Platba by zahrnula příplatek v odhadované výši cca 33 EUR/ha z.p., navíc k základní přímé platbě. Zavedení této platby bude pro všechny ČZ povinné, v ČR půjde o obálku ve výši do cca 17,8 tis. EUR, pokud by byly uplatněny veškeré předpokládané požadavky.

D) Malí zemědělci:

- nově je definováno povinné schéma pro malé farmáře, pro které je povinností členského státu alokovat až 10 % národní obálky. Jeho využití je pro malé

farmáře naopak dobrovolné a závisí na jeho rozhodnutí, zda se do programu přihlásí. V rámci tohoto schématu obdrží potom jedinou roční platbu, která nahradí veškeré přímé platby (základní přímou platbu, platbu za ozelenění, případně další platby poskytované z obálky přímých plateb). Celková částka na jednoho příjemce však musí být v rozmezí 500 až 1000 €. Kterýkoliv farmář, který bude v roce 2014 požadovat podporu se může do 15. 10. 2014 rozhodnout, zda se zúčastní programu „Malí zemědělci“. Pak dostane roční platbu stanovenou členskou zemí a pohybující se v rozmezí pouze 500 – 1000 EUR, v závislosti na velikosti farmy (suma bude buď spojena s průměrnou platbou na příjemce v daném členském státě (ve výši 15 % průměru), nebo bude dána národním průměrem platby na jeden hektar max. na 3 ha). V případě ČR jde o částku ve výši cca 6300 EUR, tedy pro ČR bude platit max. limit ve výši 1000 EUR. Toto opatření bude znamenat významné zjednodušení, jak pro samotné zemědělce, tak pro orgány státní správy. Účastníci programu se budou setkávat s méně přísnými požadavky na plnění pravidel podmíněné shody a budou vyjmuti z programu ozelenění. (Dopadová studie EK dokládá, že asi 1/3 farem, která žádá v rámci SZP o podpory má výměru 3 ha, nebo méně – to se ovšem týká asi jen 3 % celkové výměry zemědělské půdy v EU-27). Celkové náklady na program „Malí zemědělci“ nesmí být vyšší, než je 10% výše národní obálky členského státu a výše plateb bude určena podle této podmínky, pokud to bude nutné.

V limitu ČR bude v ČR cca 17 500 – 20 000 možných příjemců, proto lze uvažovat max. s vyčleněním cca 0,2-0,25 % z celkové obálky pro přímé platby, tj. cca do 2,25 mil. EUR, při odhadované platbě ve výši 1000 EUR na 1 příjemce.

E) Spojené podpory s produkcí (coupled options):

- s cílem řešit potencionálně možný neblahý efekt redistribuce přímých plateb na národním základě a se zřetelem na stávající podmínky, budou mít ČZ možnost zajistit si omezenou sumu „spojených“ plateb, tedy plateb spojených se specifickým produktem – produkcí. Tato možnost bude omezena 5 % národní obálky pro přímé platby v případě, že ČZ v současné době zajišťuje 0 – 5 % spojených plateb, nebo do výše 10 % v případě, že současná hladina spojených plateb je vyšší než 5 %. EK může schválit i vyšší procento podpory (nad 10 %), pokud o to členský stát požádá a žádost je plně oprávněná. Fakticky jde o pokračování čl. 68 z let 2010 – 2013 (v ČR byl od r. 2010 uplatněn na dojené krávy) a schéma navazuje na již podporované citlivé komodity v ČR v rámci plateb Top up, tj. na podporu dojených krav, masných krav, ovcí, koz, pěstování brambor na škrob a pěstování chmele. Dalšími sektory, které lze podpořit a přicházejí v úvahu v ČR jsou např. cukrovka, ovoce a zelenina, proteinové plodiny, mléčné produkty. Podpory na prasnice nebo drůbež nejsou v návrhu zmíněny.

ČR uvažuje o zavedení této platby ve výši objemu 10 % národní obálky. Pokud bude obálka ve výši cca 89 mil. EUR rozdělena obdobně jako je schéma rozdělení čl. 68 pro r. 2012-2013, pak **lze odhadnout sazbu na VDJ přežvýkavců ve výši cca 140 EUR, na chmel cca 450 EUR/ha, na škrobové brambory cca 1000 EUR/ha.** Otevřená je platba na cukrovku, u které se předpokládá ukončení kvót v r. 2015 a v případě, že nebude podpořena může být její pěstování v ČR ohroženo. Využití této platby i na cukrovku by však

významně snížilo částky výše uvedených plateb cca na jednu polovinu. Cukrovka bude vyžadovat jiné řešení, např. národní podporu.

F) Základní přímá platba

Jde o prostředky, které zůstaly k dispozici z celkové obálky přímých plateb určené pro ČR, po odpočtu obálek použitých na výše uvedené povinné složky (viz písm. A, C, D) a dobrovolné složky přímých plateb (viz písm. B, E)

- toto schéma bude podléhat pravidlům kontroly podmíněnosti (cross-compliance, hlavně respektování některých pravidel spojených s ochranou životního prostředí, pohodou zvířat a dalších) tak, jak je tomu i v současné době při platbách SAPS i přes to, že zatím neexistují jistá zjednodušení současných požadavků. Bude poskytována pouze aktivním zemědělcům. Pro výplatu bude aplikován systém platby na farmu jako v EU 15, tj. podle přidělených platebních nároků, s ponecháním 3 % národní rezervy. Zemědělci budou platební nároky aktivovat a podle výše aktivovaných hektarů se následně vypočte i výše platby na 1 ha z. p. Žádosti budou podávat do 15. 5. 2014, do aktivovaných ploch by měly být zařazeny hektary na které byly pobírány platby SPS nebo SAPS v r. 2011, (v ČR SAPS). Oprávněnou plochou pro poskytnutí přímých plateb bude každá plocha která je dnes využívána převážně k zemědělské činnosti nebo byla oprávněná k platbě SPS nebo SAPS v roce 2008, ale dnes není využívána k převážně zemědělské činnosti z titulu omezujících podmínek Natura 2000, směrnic ES k ochraně volně žijících druhů, ptactva, vodní směrnice nebo jde o zemědělskou půdu zalesněnou v rámci titulů HRDP či PRV nebo jde o plochy pod závazky agroenvironmentálních opatření. Platební nároky budou podle návrhu přecházet při převodu nájmu či prodeji na nového nájemce či vlastníka. Výše základní přímé platby bude také záviset na tom, které dobrovolné platby z výše uvedených (LFA, spojené podpory s produkcí), budou v ČR poskytovány a jaká výše prostředků z celkové obálky na přímé platby bude využita na vykrytí schémat plateb pro malé nebo mladé, začínající farmáře. Podmínkou vyplacení základní přímé platby bude i splnění kritérií pro ozelenění (viz. písm. A).

Pro ČR lze odhadnout výši základní přímé platby na částku cca 130 – 135 EUR/ha z.p., při započtení všech výše uvedených platebních schémat, využitelných v rámci přímých plateb.

3. Další podmínky pro přímé platby:

Přesuny fondů mezi oběma pilíři: členským státům EU bude umožněno přesunout až 10 % sumy ze svojí národní obálky určené pro přímé platby (1. Pilíř) do obálky určené na rozvoj venkova (2. Pilíř). Naopak členské státy, které dostávají méně, než 90 % průměru přímých plateb EU, nyní mohou přesunout až 5 % z obálky určené na rozvoj venkova do svých národních obálek učených na výdaje v 1. pilíři. Převod prostředků z 1. Pilíře do 2. Pilíře znamená, že odliv přímých plateb není kompenzován investičními podporami do zemědělství a více než třetina takto přesunutých prostředků skončí v opatřeních mimo zemědělství-v opatřeních pro venkov, kde nebudou mít významnou váhu. Převod prostředků z 1. Pilíře do 2. Pilíře bude mít také negativní vliv na přidanou hodnotu v zemědělství a produkci, naopak povzbuzení v oblasti rozvoje venkova bude zanedbatelné.

Kontrola podmíněnosti: význam všech plateb z národní obálky přímých plateb bude pokračovat a bude propojen s ohledem na základní požadavky spojené s ochranou ŽP, péčí a pohodou zvířat a plněním živočišných a rostlinných standardů. Navíc je proklamováno, že došlo ke snížení a zjednodušení počtu povinných požadavků na hospodaření (SMRs) – základních nařízení z 18 na 13. Počet pravidel, které se týkají dodržování dobrých zemědělských a environmentálních podmínek - GAEC se navrhuje snížit z 15 na 8 – navrhuje se zrušení podmínek, které nejsou pro farmáře relevantní.

Naopak je však navrženo, že nařízení „O ochraně vod“ a nařízení o „Trvale udržitelném používání pesticidů“, budou součástí a budou zapracována do pravidel cross-compliance, jakmile se ukáže, že byly správně použity všemi ČZ a byly jasně stanoveny povinnosti zemědělců. To vše, podle našeho názoru, povede k dalšímu zvýšení administrativní náročnosti a zatížení jak zemědělců, tak administrátorů.

Zastropování (capping): celková suma podpory jednotlivého zemědělce, kterou může obdržet v rámci základního platebního programu, tj. suma všech přímých plateb podniku uvedených výše, mimo plateb za ozelenění a schématu pro malé zemědělce, bude podléhat degeneraci a krácení. Celková výše bude omezena sumou 300.000 EUR ročně a platby budou sníženy o 70 % pro sumy v rozmezí od 250.000 – 300.000 EUR; o 40 % pro sumy od 200.000 do 250.000 a o 20 % u částek v rozpětí 150.000 – 200.000 EUR. Aby bylo možno vzít v úvahu faktor zaměstnanosti, může podnik, (subjekt), podle platného návrhu, odpočítat mzdové náklady vykázané v předchozím roce (včetně povinných odvodů daní a zdravotního a sociálního pojištění), a to před uplatněním snížení. U progresivní varianty, v případě vypočteného nároku na přímé platby podniku ve výši 300.000 EUR a více, po odpočtu mzdových nákladů, je faktický strop přímých plateb na podnik 235.000 EUR.

Největší negativní dopady v ČR budou u velkých podniků s extenzivními chovy paseného dobytka a nízkým počtem zaměstnanců a nízkými mzdovými náklady. Lze odhadnout, že pokud bude podnik pobírat pouze základní platbu, pak se ho krácení nedotkne při osobních nákladech cca 350 000 Kč/pracovníka podle výměry podniku při více nežli 1 přepočtených pracovníků (AWU) na 100 ha. U podniků s chovem přežvýkavců při zohlednění plateb spojených s produkcí za skot při zatížení dojnými a masnými kravami, případně ovcemi a kozami do 0,6 VDJ uvedených přežvýkavců na hektar zemědělské půdy a při zohlednění platby za znevýhodněné podmínky (ve výši cca 22 – 25 EUR/ha) se jedná o cca 1,5 přepočtených pracovníků na 100 ha.

Podle údajů FADN velmi velké podniky v ČR při zaměření jen na rostlinnou výrobu mají cca 3,2 přepočteného pracovníka na 100 ha, u podniků na produkci mléka nebo chov skotu se jedná o 4,4 přepočteného pracovníka na 100 ha a u smíšené výroby se jedná o 3,7 přepočteného pracovníka na 100 ha.

Fondy takto „ušetřené“ v rámci tohoto mechanismu, zůstanou v dotyčné ČZ a budou přesunuty do obálky určené pro rozvoj venkova, kde budou využity na inovace a investice zemědělců a na práci operačních skupin v rámci programu Evropského inovačního partnerství. Dopad na ČR lze odhadnout ve výši krácení celkové obálky přímých plateb (890,9 mil. EUR) o cca 1,8-2 mil.EUR.

Aktivní zemědělec: s cílem odstranit veškeré právní nejistoty a nepřesnosti, EK více konkretizovala tento pojem. Jde o to vyloučit platby pro takové příjemce, kteří nemají žádné skutečné, nebo hmatatelné zemědělské aktivity; pro ně tato definice určuje, že přímé platby nebudou přiznány žadatelům, jejichž přímé platby získané v rámci SZP jsou nižší než 5 % výše jejich celkových příjmů z nezemědělských aktivit, nebo jejich zemědělské pozemky jsou z valné většiny již ze samotné přírodní povahy vhodné pro sečení, nebo kultivaci a tyto subjekty zde nevyvíjejí minimální aktivitu požadovanou danou ČZ. Pro tuto podmínku byla uplatněna derogace pro zemědělce, kteří dostali méně než 5.000 EUR ve formě přímých plateb v předchozím roce.

Oprávněné hektary: předpokládaná pravidla s platností od roku 2014 budou jako nový referenční rok pro pozemky, ale bude zde návaznost a propojení mezi příjemci přímých plateb a jeho systémem z roku 2011 a roku 2008 (viz vysvětlení písm. F) důvodem je zabránit spekulacím.

III. Mechanismy řízení trhu

Toto nařízení obsahuje všechny základní prvky jednotné společné organizace trhů. Stanovení cen, dávek, podpor a množství omezení je v některých případech s těmito základními prvky neoddělitelně spjata.

Nařízení se vztahuje na všechny zemědělské produkty uvedené v příloze I Smlouvy, aby se zajistila existence společné organizace trhů se všemi těmito produkty. Obecně lze návrh charakterizovat jako liberální, s omezováním intervenčních cen a objemů.

Definovány jsou marketingové roky pro jednotlivé komodity:

- 1. 5. – 31. 3. pro sušená krmiva
- 1. 7. – 30. 6. pro obiloviny, osiva, len, konopí, mléko, mléčné produkty
- 1. 10. – 30. 9. pro sektor cukru

Definovány jsou referenční ceny:

- obiloviny 101,31 EUR/t
- bílý cukr 404,4 EUR/t, surový cukr 335,2 EUR/t
- máslo 246,39 EUR/100 kg
- sušené odstředěné mléko 169,80 EUR/100 kg
- vepřové maso 1509,39 EUR/t JUT

Stávající systém **veřejných intervencí** a **soukromé skladovací pomoci** prokázal svoji oprávněnost jako záchranný mechanismus, který pomáhá producentům překlenout těžká období na trhu, například v čase potravinové krize. Ovšem tento mechanismus byl revidován tak, aby byl více efektivní a odpovídal více aktuálním potřebám. Definovány jsou podpory pro soukromé skladování pro bílý cukr, lněné vlákno, čerstvé nebo chlazené hovězí maso, máslo a SOM, vepřové, skopové a kozí maso.

V návrhu je zavedena **nová bezpečnostní doložka** pro všechny sektory tak, aby bylo EK umožněno přijmout nouzová opatření v okamžiku vzniku **velkých tržních výkyvů** – tedy taková opatření, která byla uvedena v praxi v souvislosti s krizí e-coli. Tyto nástroje budou hrazeny z Krizových rezerv a v rámci Víceleté finanční perspektivy.

V souvislosti s ukončením režimu mléčných kvót a výsadbových viničných práv, hledá EK cestu jak ukončit poslední kvótový režim – cukr. **Systém cukerných kvót** by měl podle návrhu vypršet dne 30. 9. 2015. Vzhledem k tomu, že většina rozvojových zemí preferuje neomezený bezcelní přístup na trh EU, ale vývozy z EU jsou omezeny pravidly WTO (po dobu trvání kvót) je ukončení systému kvót podle návrhu jedinou cestou, jak dát tomuto výrobnímu sektoru dlouhodobou perspektivu - zejména v kontextu s očekávaným zlepšením produktivity, které se očekává. Pro období po skončení cukerné kvóty se stane bílý cukr oprávněnou položkou pro soukromé sklady a pomoc a standardním opatřením pro stanovení a ošetření vztahů mezi cukrovary a pěstiteli. K zajištění spravedlivé vyváženosti práv a povinností cukrovarnických podniků a pěstitelů cukrové řepy budou po ukončení systému kvót třeba specifické nástroje. upravující dohody mezi nimi.

Programy **Ovoce do škol** a **Mléko do škol** se navrhuje prodloužit. Text návrhu také odráží již **existující návrhy z prosince 2010**, které se týkaly mléka a mléčných výrobků – (povinné uzavření kontraktačních vztahů v písemné formě a posílení vyjednávací pozice v rámci potravinového řetězce) a návrhy týkající se **kvalitativních tržních standardů** – včetně koncepce „místo farmaření“. Vzhledem k potřebě stanovit v odvětví mléka a mléčných výrobků vhodné minimální požadavky pro tyto smlouvy a zajistit řádné fungování vnitřního trhu a společné organizace trhu by se však měly na úrovni Unie stanovit určité základní podmínky pro používání těchto smluv.

S cílem zlepšit vyjednávací pozici zemědělců v rámci potravinového řetězce, hledá EK možnost, jak lépe organizovat tento sektor. Pravidla vztahující se na uznávání **sdružení výrobců a meziodvětvových organizací** jsou nyní rozšířena na všechny výrobní sektory s další možností založit sdružení výrobců v rámci fondů rozvoje venkova. V zájmu zjednodušení, bylo zrušeno několik programů (např. podpora při zapracování sušeného mléka do krmiva pro zvířata, spojené platby na podporu produkce bource morušového).

Jedním z opatření způsobilých pro vnitrostátní programy podpory by měla být propagace vín Unie a jejich uvádění na trh ve třetích zemích. Nadále by se měla financovat restrukturalizace a přeměna vinic, protože mají pozitivní strukturální dopady na odvětví vína. Podpora by měla být dostupná rovněž pro investice v odvětví vína, které směřují ke zlepšení hospodářské výkonnosti podniků jako takových. Podpora pro destilaci vedlejších produktů by měla představovat opatření dostupné pro členské státy, které chtějí tento nástroj použít k zajištění jakosti vína a zároveň chránit životní prostředí.

Jako další obecná opatření jsou navrženy: podpory exportu, marketingu ve třetích zemích, systémy značení kvality a místa původu, ochrana značení místa původu, ochrana tradičního označení.

Exportní dotace jsou uvažovány pro např. pro obiloviny, cukr, hovězí a telecí maso včetně exportu živých zvířat, mléko a mléčné produkty, vepřové maso, vejce, drůbeží maso.

Dále jsou navrhována administrativní opatření pro jednotlivé komodity např. písemné smlouvy o pěstování cukrovky a jejich evidence, registr vinic, smlouvy pro produkci a dodávky v sektoru mléka, podpora sdružování producentů, licence v oblasti importu a exportu, dovozní cla a tarifní kvóty.

IV. Rozvoj venkova

Politika rozvoje venkova by měla doprovázet a doplňovat přímé platby a tržní opatření SZP, a přispívat tak k dosahování cílů této politiky stanovených ve Smlouvě o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva“).

Evropský zemědělský fond rozvoje venkova – EAFRD, je přizpůsoben novému, Společnému strategickému rámci, který také bude využit pro Evropský fond rozvoje regionů – ERDF, Evropský sociální fond – ESF, Kohezní fond – CF a pro Evropský mořský a rybolovný fond – EMFF, obsahem je naplnění tří cílů programu Strategie Evropa 2020:

- zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství
- udržitelné řízení přírodních zdrojů
- vyvážený rozvoj venkovských oblastí

Tak, jako tomu je v ostatních fondech, je i zde nutno zabezpečit jasné propojení společných tematických cílů, které mají být řešeny klíčovými akcemi jednotlivých fondů, s výstupy a cíly určenými v programech rozvoje venkova pro 6 priorit uvedených níže. Asi 5 % fondu EAFRD bude vráceno (zadrženo) zpět a zmrazeno v tzv. „výkonové rezervě“. Možnost využití této rezervy bude a tudíž bude využita jen v případě, že dojde k pokroku v naplňování stanovených cílů v polovině programovacího období 2014 – 2020. Dalším novým prvkem je „kondicionalita“ tj. podmíněnost výplaty peněžních prostředků zavedením strategického, regulačního a institucionálního rámce, který bude garancí efektivního využívání finančních zdrojů EU.

Základní myšlenka současného, úspěšného fungování koncepce rozvoje venkova a koncept víceletých programů, tak, jak jsou stanoveny pro období 2007 – 2013 a spolu financovány ČZ (nebo regiony) zůstane zachována. Ale, namísto tří os spojených s ekonomickými, sociálními a environmentálními tématy, spolu s požadavky na minimální výdaje v rámci každé osy a osou IV Leader, bude mít nové programovací období **dáno 6 priorit**. ČZ jsou stále požadovány, aby zachovaly 25 % obsahu národní obálky určené pro rozvoj venkova na programy související s údržbou krajiny a bojem proti klimatickým změnám. Dalších nejméně 5 % celkového příspěvku z EZFRV na program rozvoje venkova je povinně vyhrazeno pro iniciativu Leader.

Šest priorit je následujících:

- Posílení předávání informací a inovací, (podpora lidských zdrojů, inovací, znalostí a vztahů mezi zemědělstvím, lesnictvím, výzkumem a vývojem)
- Stimulování konkurenceschopnosti, (restrukturalizace farem, zejména s nízkým podílem tržní produkce, orientace na trh, podpora generační výměny)
- Podpora a promoce organizací působících v potravinovém řetězci a řízení rizik,
- Obnovení, ochrana a stimulace ekosystémů,

- Promoce efektivity využívání zdrojů, přechod na nízko uhlíkovou ekonomiku,
- Promoce sociálního začleňování, omezení chudoby a podpora ekonomického rozvoje venkovských oblastí.

Aby bylo možno naplnit kvantitativní kritéria stojící proti prioritám (a vzít v úvahu vlastní specifické potřeby), musí ČZ/regiony ve svých programech RV navrhnout kombinace nástrojů, nabídnuté z „menu“ hlavních priorit.

V rozpočtových pojmech zde bude pouze malá změna týkající se rozdělování národních obálek rozvoje venkova, ta je z důvodu, aby bylo možno vzít v úvahu více objektivní kritéria, která budou stanovena EK v rámci jejich kompetencí později. V nejméně rozvinutých oblastech, v odlehlých oblastech a na Egejských ostrovech, bude výše finanční spoluúčasti EU 85 % (bude platit i pro ČR, s výjimkou Prahy), 50 % pak v ostatních regionech – to se bude týkat většiny plateb. Ovšem míra může být vyšší v případě přenosu informací a znalostí, inovací, spolupráce – kooperace, při zakládání sdružení výrobců, při zřizování grantů pro mladé farmáře a v rámci projektů LEADER, kde míra financování z evropských zdrojů může dosahovat až 100 %.

V novém období, budou mít také členské země možnost navrhnout podprogramy s vyšší mírou podpory, které jsou zaměřeny na mladé zemědělce, drobné zemědělce, na horské oblasti a na dodávky v rámci potravinového řetězce. Celkem je navrženo 26 oblastí – opatření.

Některé klíčové programy navržené v rámci rozvoje venkova:

- **Inovace:** toto klíčové téma (které je ještě více specifikován v rámci Evropského inovačního partnerství pro posílení zemědělské produktivity a udržitelnosti) bude předloženo ve formě různých nástrojů rozvoje venkova, jako je „znalostní transfer“ a „kooperace“; je zaměřeno na podporu zdrojů efektivity, produktivity a snižování emisí, na rozvoj, který je přátelský ke klimatu a utužuje vývoj zemědělství, lesnictví a venkovských oblastí. Tohoto cíle by mělo být dosaženo pomocí vyšší míry spolupráce mezi zemědělskou výrobou a výzkumem cílem urychlení technologických transferů a jejich uplatnění v zemědělské výrobní praxi.
- **Znalosti – „na znalostech založené zemědělství“:** posiluje nástroje zemědělského poradenského a vzdělávacího systému a služeb (také je spojeno se zmírňováním a přizpůsobením se klimatickým změnám, environmentálním výzvám a příležitostem a s ekonomickým rozvojem, tréninkem a školením). Podpora je určena malým a středním podnikům.
- **Restrukturalizace/investice/modernizace:** granty pro tyto oblasti zůstávají dostupné i nadále. Přitom ČZ musí vymezit velikostní omezení podniků, pro které budou podpory určeny. Základní výše podpory je navržena 50 %.
- **Mladí farmáři:** zde bude zavedena kombinace nástrojů zahrnující granty určené na zahájení a na „nastartování“ činnosti (do výše 70.000 EUR), na školení a poradenský servis.
- **Drobní zemědělci:** pomoc při zahájení podnikatelské-obchodní činnosti až do výše 15.000 EUR na jednu malou farmu.
- **Podpora seskupení producentů**
- **Balíček nástrojů řízení rizik:** pojištění a vzájemně podpůrné fondy – pro pojištění plodin (úrody) a pojištění proti vlivu počasí, proti nákazám zvířat, také možnosti spojené se stabilizací příjmů (ty by mohly umožnit vyplácet kompenzace až do výše 70 % kompenzace ztrát) ze vzájemně působících podpůrných fondů v případě poklesu

příjmu o 30 %); na každé 1,00 EUR zemědělcem vložené, by fondy RV umožnily zajistit dodatečných 0,65 EUR.

- **Agro-environmentální-klimatické platby:** vyšší míra flexibility v kontraktech, společné kontrakty propojené s odpovídajícím tréninkem/informacemi.
- Zalesňování a zakládání lesů, investice do lesních oblastí, zpracování dřeva a nákupu nových technologií, zlepšování životaschopnosti lesů, prevence před katastrofami.
- **Ekologické zemědělství:** nově, oddělené opatření z původního souboru agroenvironmentálních opatření pro vyšší míru zviditelnění.
- **Oblasti čelící přírodnímu znevýhodnění a dalším specifickým těžkostem:** nová delimitace pro oblasti s přírodním znevýhodněním dnes definovaných jako LFA – O založená na 8. Biofyzikálních kritériích; ČZ si uchovají pružnost vyčlenění-definování až 10 % zemědělské půdy jako plochy se specifickými zábranami dnes definovaných jako LFA – S, s cílem ochrany, nebo zlepšení životního prostředí.
- **Horské oblasti:** pro horské oblasti a oblasti se sklonem svahu vyšším, než 62 stupňů, bude stanovena podpora ve výši až 300 EUR/ha (navýšení z 250 EUR/ha)
- **Degresivita plateb LFA:** návrh zatím blíže neurčuje podmínky krácením celkové výše plateb v LFA, v každém případě jakékoliv krácení bude mít negativní dopady na hospodaření větších podniků v méně příznivých oblastech.
- **Platby NATURA 2000** (max. 500 EUR/ha/rok po dobu nejvýše 5 let pak se sazba snižuje)
- **Welfare zvířat**
- **Kooperace:** rozšíření možností jak podporovat technologickou, environmentální a obchodní spolupráci (tedy pilotní projekty, společné programy na ochranu ŽP, krytí dodávek v potravinovém řetězci, rozvoj místních trhů).
- **Základní služby a obnova vesnic:** Investice do široce pojaté infrastruktury a rozšíření obnovitelných zdrojů energie nad místní úroveň; ve větším měřítku.
- **LEADER:** balíček „startovních“ nástrojů sloužící k ustanovení a založení LEADER skupin a jejich strategie; podpora flexibility pro kombinaci s dalšími fondy v místních oblastech-spolupráce město – venkov. Navíc: LEADER je nyní využíván jako společný přístup pro vývoj vedení komunit pomocí všech fondů (CSF, EFRE, ESF, Cohesion, EMFF, EAFRD).

Další nové prvky reformy SZP

Monitoring vyhodnocování SZP: EK představí a bude publikovat hodnotící zprávu na konci roku 2017 a potom každé 4 roky poté – zpráva zahrne dopady SZP na tři hlavní priority-trvalou a stálou produkci potravin, trvale udržitelné řízení přírodních zdrojů a vyrovnanost jednotlivých regionů-teritorií.

Zjednodušení kontrol: požadavky na kontroly v regionech, kde předešlé kontroly ukázaly dobré výsledky, se sníží; tedy tam, kde jsou respektována pravidla. Na druhé straně bude četnost kontrol zvýšena v regionech, kde byly zjištěny nedostatky.

Do konce roku budou odděleně předloženy **návrhy** v souvislosti s programem **Pomoc v nouzi** (pro období po roce 2013) a také návrhy, které zajistí **plnou transparentnost** v oblasti přímých plateb v rámci SZP a dalších podpor zde zahrnutých. Bude vzat v úvahu výnos soudu z října 2010, ve kterém se praví, že existující pravidla nerespektují **ochranu osobních dat fyzických osob**.

V. Vládní pozice ČR k návrhu reformy Společné zemědělské politiky 2014 – 2020 (návrh)

Česká republika souhlasí s cíli pro budoucí Společnou zemědělskou politiku po roce 2013 tak, jak byly definovány Evropskou komisí. SZP představuje základní nástroj pro zajištění strategické míry produkce potravin v EU, udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a udržitelný rozvoj venkovských oblastí.

Souhlasíme rovněž se zachováním SZP jako společné politiky a podporujeme zachování dosavadní dvoupilířové struktury, která vytváří dobré předpoklady pro naplňování budoucích cílů.

Pouze konkurenceschopná agrární produkce, která je podpořena schopností zajistit zmírnění negativních důsledků volatility cen, může být základem prosperity evropského zemědělství a vést ke splnění základního cíle SZP, kterým je zabezpečení strategické míry produkce potravin v EU při současném zajištění přiměřené bezpečnosti produkce a jejích environmentálních efektů. Tato prosperita může být zajištěna jedině na základě prosazování efektivnosti v rámci SZP, která bude podpořena:

- platbami vyrovnávajícími zvýšené požadavky na plnění environmentálních standardů a veřejných statků;
- platbami a nástroji zhodnocujícími a vyrovnávajícími zvýšené kvalitativní požadavky na potraviny vyžadované v EU;
- důrazem na investice do vyspělých technologií pro plnění produkčních i mimoprodukčních funkcí zemědělství, do diverzifikace činností podniků, výzkumu a vzdělávání a do poradenství;
- zajištěním odpovídající příjmové stability zemědělců;
- a v neposlední řadě vytvořením spravedlivých podmínek pro podnikání opuštěním nerovností v subvencování zemědělské činnosti vyplývajících z historických údajů o produkci a omezením finančních stimulů z národních rozpočtů, tak aby farmáři ve všech státech EU realizovali svoji produkci ve srovnatelných podmínkách.

Za těžiště naplňování environmentálních a souvisejících mimoprodukčních funkcí zemědělství považujeme nástroje II. pilíře. Je třeba, aby opatření rozvoje venkova hrála zásadní roli v procesu adaptace evropského zemědělství a lesnictví na změnu klimatických podmínek, při snižování emisí skleníkových plynů, ochraně krajiny, biodiverzity a ekosystémových služeb a v rámci dalších nových výzev. Přístup k naplňování cíle udržitelného hospodaření s přírodními zdroji by měl být komplementární k diskusi o Strategii EU pro biodiverzitu po roce 2010.

Třetí z cílů, vyvážený územní rozvoj, považujeme za nezbytný předpoklad k zajištění životaschopnosti venkovských oblastí. Vyvážený územní rozvoj venkova se musí soustředit na naplnění principů udržitelného rozvoje území a přispět k naplnění závazků Strategie Evropa 2020. Jde o nezbytný nástroj k zajištění životaschopnosti venkovských oblastí, zachování života na venkově, dostupnosti občanské vybavenosti na venkově a zamezení depopulace venkova způsobené nedostatečnou dostupností veřejných služeb. Tento cíl více než jiné závisí na důsledné koordinaci intervencí z II. pilíře SZP a ostatních fondů EU.

Za významný považuje Česká republika také předpoklad nastavení koordinačních mechanismů mezi různými sektorovými a horizontálními strategiemi, spolupráci mezi subjekty na venkově a soulad intervencí se strategickými plány územních subjektů. Vzájemná koordinace a spolupráce napomůže lepšímu cílení intervencí tohoto cíle a podpoří spolupráci obcí a zemědělských subjektů.

Česká republika vítá, aby programy rozvoje venkova členských států byly založeny na předem definovaných potřebách a strategii jejich naplnění. Objektivní potřeby venkova jsou závislé na řešení investic do infrastruktury veřejných služeb. V nařízení navržené opatření k financování základních služeb na venkově a obnovu vesnic definované v místních strategiích a v souladu s podmínkami daného členského státu je nutné efektivně využít. Vyžaduje to také nutnost najít vyvážený přístup mezi intervencemi politiky soudržnosti a SZP.

Podpora cíle zaměřená na diverzifikace činností na venkově, která respektuje funkce venkova a krajiny a reaguje na demografickou situaci na venkově, může významně přispět k naplnění cílů Strategie Evropa 2020. Diverzifikace činností musí přispívat k vytváření pracovních příležitostí na venkově. Silná politika rozvoje venkova by měla být zaměřena na modernizaci, posilování konkurenceschopnosti zemědělských a potravinářských subjektů, podporu investic a s cílem dosahování vyšší přidané hodnoty zemědělských aktivit z produkce a zpracování napříč produkčním řetězcem. Důležité je zejména podporovat perspektivní ekonomické aktivity nezemědělské i zemědělské povahy, navázat podporu na intervence Evropského sociálního fondu a zohlednit specifika venkovského prostoru. Zemědělství může významně přispět k zaměstnanosti na venkově zejména zvýšením podílu činností s vyšší přidanou hodnotou, např. zpracováním zemědělských produktů, prodejem zpracovaných výrobků na lokálních trzích, diverzifikací zemědělských činností, produkcí a zpracováním biomasy.

Problémy venkova v oblasti sociálního začleňování a boje s chudobou souvisí zejména se zajištěním pracovních příležitostí, dostupností sociálních a zdravotních služeb, dopravní dostupností apod. Tyto služby na jedné straně závisí na kvalitní infrastruktuře, na druhé musí v místě existovat jejich nabídka. Opatření v této oblasti musejí doplňovat intervence Evropského sociálního fondu.

Tyto priority a s nimi související potřeby členských států by měly být primárně zohledněny při posuzování kritérií pro finanční alokace na rozvoj venkova. Současně je nezbytné se v maximální možné míře vyvarovat překryvům mezi I. a II. pilířem.

SZP po roce 2013 musí být politikou modernější tak, aby lépe reagovala na aktuální potřeby a výzvy, kterým čelí evropská společnost. Současně zemědělci musí být schopni zajistit si ve větší míře než dosud dostatečný příjem prodejem komodit a výrobků s vysokou přidanou hodnotou a provozováním nezemědělských činností.

V tomto kontextu bude ČR usilovat o vytvoření férové a zdravé soutěže zemědělců ze všech členských států na vnitřním trhu a především o posílení kroků směřujících k nutnosti zvýšit konkurenceschopnost evropského zemědělství. S tím souvisí zásadní nesouhlas České republiky se zavedením jakýchkoliv opatření, a to v rámci obou pilířů SZP, která rozlišují úroveň podpory na základě uměle zvolených kritérií, jako je stropování plateb na základě velikosti podniků či modulace.

Klíčovým předpokladem, o který bude ČR v návaznosti na výše uvedené usilovat, je co nejrychlejší zveřejnění návrhů prováděcích aktů ze strany Evropské komise, ze kterých bude možno konkrétně kvantifikovat nárůst požadavků na kontroly či přípravu konkrétních scénářů uvedení nově reformované SZP do praxe.

Přímé platby

ČR považuje za prioritní, aby nová SZP byla jednoduchá, transparentní, spravedlivá a zároveň musí vytvářet předpoklady pro zvýšení konkurenceschopnosti evropských farmářů.

Co se týká nového návrhu na úpravu přímých plateb, skutečnost, že nový systém výplaty přímých plateb by měl být založen na platebních nárocích, ČR nepovažuje za krok směrem ke zjednodušení, ale naopak. Jak je zmíněno i v dopadové studii EK, zavedení tohoto systému by pro nové členské státy uplatňující v současné době režim jednotné platby na plochu (SAPS) představovalo nemalé finanční náklady a zvýšení administrativní zátěže. **ČR podporuje prodloužení aplikace režimu SAPS právě z důvodu jeho jednoduchosti a snadné administrativy tohoto systému.**

ČR zároveň dlouhodobě odmítá zavedení jakýchkoli opatření, která rozlišují úroveň podpory podle uměle zvolených kritérií, neboť vedou k nárůstu administrativní zátěže a jsou v přímém rozporu s principy zjednodušení SZP. **Proto se staví proti návrhu na zastropování (capping).** A to i přesto, že podle prvotních analýz ČR nebude patřit mezi země zásadněji dotčené aktuálně navrženým opatřením umožňujícím odečet nákladů na zaměstnanost od kontrolovaného stropu dotace. Přestože odečet nákladů na zaměstnanost výrazně eliminuje dopad cappingu na ČR, způsobí výrazný nárůst administrativy, kontrolu nákladů na zaměstnanost je totiž možné provést pouze prostřednictvím kontroly účetnictví v rámci kontroly na místě. **Stejně stanovisko zastává ČR i pro uplatnění modulace v roce 2013.**

ČR vnímá nezbytnost **vymezení aktivního farmáře**. Na druhou stranu jeho vymezení (podle aktuálního znění návrhu podílem přímých plateb nezemědělských příjmech) pokládáme za velmi komplikované, neboť navržená definice neumožňuje provést kontrolu administrativně. Jedinou cestou pro ověření splnění podmínky je kontrola účetnictví, kterou je třeba provést prostřednictvím kontroly na místě. Tento fakt by znamenal, stejně jako v případě zavedení zastropování plateb, značný nárůst administrativní zátěže a nákladů na provádění takových kontrol. V otázce definice aktivního zemědělce je tudíž žádoucí umožnit prostor pro případnou flexibilitu na národní úrovni s ohledem na rozdílné podmínky v jednotlivých členských státech.

ČR chápe snahu EK o ekologizaci přímých plateb, nicméně se domníváme, že opatření **ozelenění (greening) by měla být motivačního, a tedy spíše dobrovolného charakteru.** Zároveň chceme zdůraznit, že za jeden z hlavních cílů stávající reformy považujeme **zjednodušení SZP**, a v tomto směru se domníváme, že je třeba současné návrhy podrobit velmi zevrubné diskuzi ať už ke konkrétním prvkům navržených opatření, tak k navržené celkové 30% hranici pro ozelenění.

Co se týče konkrétních opatření ozelenění, ČR se **staví velmi rezervovaně především k opatření ekologicky zaměřených oblastí (ecological focus areas)**, a to jak k vlastnímu opatření, tak především k navržené hranici 7 %, kterou v první negociační fázi odmítá. Zejména v tomto kontextu je třeba prosazovat, že jakékoli opatření nesmí vést ke zhoršení

konkurenceschopnosti evropských zemědělců a neměla by ohrozit potravinové zabezpečení států, potažmo EU.

V případě návrhu podpory pro **mladé farmáře** ČR zcela vnímá potřebu řešit aktuální problémy s věkovou strukturou evropských zemědělců, kterým v tomto směru čelí prakticky všechny státy EU. Domníváme se však, že opatření tohoto typu je třeba řešit také s ohledem na národní specifika, a tudíž **v rámci určité národní flexibility**.

Co se týká podpory malých farmářů, je ČR proti opatřením, které rozlišují výši podpory podle umělých kritérií, jako je např. velikost farmy. Nicméně **ČR vnímá potřebu zjednodušení podpory malým farmářům**, opatření podobného typu by však bylo možné podpořit za předpokladu, že rozhodnutí o takové podpoře bude **v kompetenci členského státu**. Toto opatření by mělo být jak z pohledu zemědělce, tak ale i z pohledu členského státu, **dobrovolné**.

Ohledně možnosti využití **podpory spojené s produkcí**, ČR v tomto směru možnosti vymezené návrhem **vítá a podporuje**. Zároveň podporuje rozšíření tohoto opatření na případné další sektory, např. prasata.

Stejně tak **podporuje návrhy**, které **vedou k možnému převodu financí mezi oběma pilíři**. Považujeme takové řešení finančních transferů mezi pilíři za daleko efektivnější a transparentnější než opatření typu capping či modulace. Na druhou stranu se stavíme proti tomu, aby jakákoli možnost těchto transferů byla umožněna pouze některým členskými státy, respektive některým členskými státy odepřena (včetně ČR).

ČR podporuje, aby byl do návrhu doplněn nástroj, který by umožňoval jednotlivým členskými státy v rámci jejich působnosti využít případné nespotřebované částky vyplývající z aplikace nového vícesložkového systému přímých plateb.

Tržní opatření

Česká republika podporuje modernizaci tržních opatření tak, aby pružněji a efektivněji reagovala na vývoj situace na trhu a **stala se reálnou záchrannou sítí, nikoliv odbytářem produkce**.

Tržní opatření by měla být jedním ze základních nástrojů, kterými bude možné reagovat a efektivně řešit stále častěji se objevující výkyvy tržních cen zemědělských komodit.

Důležitou otázkou zůstává mechanismus včasného uvádění těchto opatření v platnost, a to jak v době výrazného poklesu cen, tak i jejich růstu.

Vzhledem k trvale přebytkové bilanci obilovin, jako rozhodující zemědělské rostlinné komoditě ČR, je nezbytné, aby byl nadále zachován současný systém záchranné sítě EU pomocí objemově určeného intervenčního nákupu.

ČR podporuje zachování produkčního potenciálu vinic členských států EU, tj. zachování registru vinic a práv na opětovnou výsadbu, která umožní zabránit nekontrolované výsadbě v rozhodujících produkčních zemích jihu Evropy. V opačném případě by mohlo dojít k nekontrolovatelným výsadbám zpravidla z podpor v minulých letech vyplacených za vykloučení těchto vinic. ČR naproti tomu nepodporuje snahy o obnovu podpor na destilaci vína na alkohol s dotací EU, neboť se jedná o podporu, která byla již jako neefektivní zrušena

minulou reformou. Naopak podporuje přesunutí co největších podpor do restrukturalizace a přeměny vinic jako nejučinnějšího nástroje podpory prodeje vín.

ČR požaduje prodloužení stávající společné organizace trhu s cukrem do roku 2020. Cukr je strategická a citlivá komodita EU, trh po tvrdé reformě je nestabilní, došlo ke ztrátě soběstačnosti EU snížením kvóty a zejména nedochází k odstraňování bariér světového obchodu s cukrem. Takovéto jednorázové a úplné ukončení společné organizace trhu s cukrem by bylo ve světle situace na světovém cukerním trhu rizikovým krokem. Od roku 2014 v rámci systému přímých plateb zanikne oddělená platba za cukr vyplácená pěstitelům cukrovky v objemu pro ČR ve výši 44,245 mil. EUR ročně. Zánik oddělené platby za cukr by znamenal prakticky okamžitý odchod pěstitelů řepy na jiné komodity a tím i zánik cukrovarů. Pokud bude skutečně zrušena společná organizace trhu s cukrem, bude nezbytně nutné od roku 2014 tuto komoditu zařadit do citlivých sektorů a podpořit ji v uvedené výši, jinak je reálné, že některé státy mohou své pěstitele podporovat výrazněji přes systém platebních nároků. Český pěstitel by se stal nekonkurenceschopným, což by mohlo vést k uzavření cukrovarů, protože přes 80 % národní kvóty je v držení zahraničního kapitálu, který může dát přednost vlastním lépe saturovaným pěstitelům.

Velmi důležitá je také problematika lepšího fungování potravinového řetězce. Zde klademe důraz na potřebu zvýšení transparentnosti a odpovídající rozdělení přidané hodnoty v rámci tohoto řetězce.

Rozvoj venkova

ČR bere na vědomí začlenění EZFRV do Společného strategického rámce a s ním související nové prvky (Partnerská smlouva, kondicionality, výkonnostní rezerva). V tomto kontextu **apelujeme na Komisi k včasnému předložení návrhu obsahu Společného strategického rámce**, vzhledem ke krátké lhůtě (3 měsíce) pro následné předložení partnerské smlouvy Komisi. Tato partnerská smlouva, ke které má ČR rezervovaný postoj, již musí zahrnovat ex-ante posouzení programových dokumentů.

ČR obecně **nepodporuje navržený koncept partnerských smluv s Komisí**, pokud by se jejich povaha z hlediska kompetencí Komise a členských států zásadněji odlišovala od současné praxe.

Kondicionality, vzhledem ke skutečnosti, že resort zemědělství řadu navržených kondicionalit nemůže přímo ovlivnit, považujeme tento prvek za výraznou administrativní překážku a riziko při implementaci programu rozvoje venkova.

ČR nesouhlasí se zavedením výkonnostní rezervy (vyčlenění 5 % rozpočtu EZFRV, které bude Komise přidělovat na základě plnění tzv. „milníků“, hodnot pro finanční i výstupové ukazatele, které předpokládáme dosáhnout v polovině programového období). Rozumíme snaze Komise zaměřit se na dosahování adekvátních výsledků, nicméně se domníváme, že tento systém nadbytečně zvyšuje administrativní zátěž. Zároveň zde existuje riziko pozastavení plateb pro rozvoj venkova za skutečnosti, které resort zemědělství nemůže přímo ovlivnit.

Návaznost nařízení pro rozvoj venkova na zastřešující nařízení činí nařízení pro rozvoj venkova méně srozumitelným a je obtížné rozeznat, které části zastřešujícího nařízení jsou obecného charakteru a které již specifické pro jednotlivé fondy.

EK přenáší povinnost zjednodušit systém implementace na členský stát, přičemž nový návrh nařízení, resp. požadavky na strategický přístup, programování, implementaci, finanční řízení a kontroly jsou výrazně komplikovanější než v nařízení stávajícím.

ČR vnímá pozitivně možnost flexibilní volby priorit a opatření podle potřeb členského státu. Zrušení stávajícího systému os na jednu stranu zefektivní programování, nicméně vnímáme riziko složitějšího vykazování příspěvku jednotlivých opatření k naplňování cílů jednotlivých priorit v rámci monitoringu i z hlediska vykazování finančního provádění.

Co se týká výčtu jednotlivých opatření, navržená opatření korespondují s prioritami a potřebami ČR v oblasti zemědělství a navazujících sektorů i v oblasti rozvoje venkovských území.

Klíčový význam bude mít podpora lidského potenciálu – přenos znalostí a zkušeností ve prospěch mladých zemědělců, vzdělávání a výměna osvědčených postupů a inovace.

Kladně vnímáme možnost investiční podpory zemědělským podnikům ke zvýšení celkové výkonnosti podniku, nicméně nesouhlasíme s jakýmkoli omezením velikosti podporovaného zemědělského podniku, ať už pro investice k podpoře restrukturalizace nebo zvýšení konkurenceschopnosti podniku, a to vzhledem k velikostní struktuře zemědělských podniků v ČR.

Vítáme možnost investiční podpory pro potravinářské podniky bez omezení velikosti podniku.

V návrhu nařízení bylo potvrzeno pokračování plateb, které kompenzují ušlý příjem a zvýšené náklady, zemědělcům hospodařícím v méně příznivých oblastech, kde má zemědělství specifický charakter a kde by za čistě tržních podmínek nebylo životaschopné. **ČR podporuje vymezení ostatních méně příznivých oblastí (LFA – O) na základě jednotných biofyzikálních kritérií,** která jsou nutnou podmínkou pro zajištění spravedlivého přístupu k vymezení těchto oblastí. **V této souvislosti ČR považuje za prioritní zachování současného rozsahu LFA** a vítá návrh přechodného období, po které bude oblastem vyloučeným z režimu podpory v důsledku provedené redefinice vymezení možné poskytovat postupně se snižující platbu. ČR by uvítala flexibilitu při rozhodování o platbách LFA na plochu dle vybraných kultur za předpokladu dodržení pravidel WTO. Požadavek smlouvy s WTO na omezení plateb je v návrhu zohledněn ve formě povinné degresivity plateb dle velikosti podniků v méně příznivých oblastech. **ČR by uvítala zavedení degresivity plateb pouze na dobrovolné bázi,** protože povinná degresivita by s ohledem na velikostní strukturu podniků v ČR byla diskriminační. V případě povinné degresivity by bylo vhodné kromě velikosti podniků zohlednit i vybrané výrobní náklady. **ČR upřednostňuje, aby tato platba byla v kontextu zjednodušení a redukce administrativní zátěže ponechána pouze ve II. pilíři.**

S ohledem na zvyšující se poptávku společnosti po environmentálních službách považuje ČR za **zásadní pokračování agro-environmentálních opatření,** stejně jako možnost kompenzovat znevýhodnění zemědělcům hospodařícím v oblastech Natura 2000. Vzhledem k lepší transparentnosti oceňuje vyčlenění podpor ekologickému zemědělství z agro-environmentálních opatření a současně předpokládá, že bude i nadále jedním z nástrojů Programu rozvoje venkova. Jako přínosné vnímá povinnost nastavit systém vzdělávání v agro-environmentálních opatřeních, s tím, že pro zemědělce bude účast ve většině případů

dobrovolná. Pro další nastavení výchozích pozic jednotlivých opatření bude důležitá **provázanost s ozeleněním I. pilíře**.

ČR vítá, že je v návrhu nařízení věnována zvláštní pozornost opatřením, která přispívají k zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně (opatření agro-environmentální-klimatické operace a opatření lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů). V preambuli k návrhu nařízení je stanoven minimální procentní podíl celkového příspěvku EZFRV pro každý program rozvoje venkova na opatření spojená s klimatickými změnami a obhospodařováním půdy (25 %).

V oblasti lesnictví, jehož úroveň, při zachování principů udržitelného rozvoje, silně participuje na všech stránkách rozvoje venkova, velmi vítáme zařazení investic k zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů v návrhu nařízení o rozvoji venkova. V této souvislosti je pro ČR klíčové zahrnutí subjektů obhospodařujících státní lesy do okruhu příjemců (např. lesy poškozené v minulosti imisemi v Krušných horách a jiných oblastech jsou z velké většiny státní).

Za klíčové pro splnění cílů nařízení o rozvoji venkova považujeme investice do lesnické infrastruktury (zejména do lesní dopravní sítě), neboť zpřístupnění lesů je základním předpokladem pro konkurenceschopnost lesního hospodářství i zvyšování environmentální hodnoty lesů.

Pro platby v oblastech NATURA 2000 a v souvislosti s Rámcovou směrnicí o vodách jsou v okruhu příjemců zahrnutí pouze soukromí vlastníci lesů. Považujeme za nezbytné zahrnout i obce a jejich sdružení, které jsou z pohledu velikosti lesních majetků a podmínek pro jejich obhospodařování ve velmi podobném postavení jako soukromí vlastníci.

Vzhledem k tomu, že lesnictví je jednou z forem udržitelného využívání půdy, vítá ČR, že zůstává **zachována podpora na zalesňování půdy**, obnovení lesů poškozených přírodními katastrofami a příslušná preventivní opatření a podpora environmentálních služeb v oblasti ochrany lesa.

Pokud se jedná o zalesňování půdy, ČR by uvítala, kdyby z podpory nebyly vyloučeny veřejnoprávní subjekty a bylo možné zemědělcům nadále poskytovat náhradu za zalesnění zemědělské půdy. Zároveň ale podporuje prodloužení období z 5 na 10 let, po které je možné hradit náklady na péči o založený porost.

Klíčovou otázkou je rovněž **propojení a koordinace politik EU** zaměřených na regionální rozvoj a rozvoj venkova při poskytování **podpor pro malé a střední podnikání a základní služby a obnovu vesnic ve venkovských oblastech**.

Vzhledem ke skutečnosti, že zemědělství již není na venkově hlavní ekonomickou činností, stále větší část obyvatelstva dojíždí za prací mimo své bydliště. Hlavním problémem venkovských oblastí je proto udržení obyvatel v obcích – zabránění dalšímu zhoršování demografické struktury. K tomu, aby zejména mladí lidé neopouštěli venkovské oblasti, je potřeba zajistit **pracovní příležitosti na venkově**. Jako vhodný nástroj pro tvorbu pracovních příležitostí se ukazuje např. **diverzifikace podnikání** a podpora na úrovni zejména mikro a malých podniků mimo sektor zemědělství. Kromě pracovních příležitostí je třeba zajistit i **základní infrastrukturu a dostupnou občanskou vybavenost ve venkovských oblastech**. **Řešení tohoto problému považujeme za jednu ze zásadních priorit v rámci programu**

rozvoje venkova ČR. Za naprosto nezbytné považujeme v této oblasti úzkou **koordinaci podpor** poskytovaných v rámci kohezní politiky a II. pilíře SZP, protože zdroje EZFRV jsou schopné pokrýt pouze určitou část veškerých potřeb venkova, kde EZFRV je ve svých cílech primárně orientován na malé investiční projekty.

Za přínosné považujeme rozšíření obsahu opatření spolupráce o širokou škálu druhů spolupráce (hospodářská spolupráce, spolupráce v oblasti životního prostředí a sociální spolupráce) mezi širokým spektrem potenciálních příjemců včetně zahrnutí pilotních projektů. **Vítáme rozšíření využití metody LEADER** – podpory místních rozvojových strategií i v rámci ostatních fondů společného strategického rámce. Realizace metody LEADER napříč fondy společného strategického rámce zvýší synergický efekt projektů realizovaných prostřednictvím této metody. V rámci EZFRV budeme usilovat, aby metodou LEADER bylo pokryto celé venkovské území ČR. Za zcela zásadní považujeme vycházet ze stávající struktury místních akčních skupin v rámci EZFRV 2007-2013 a jejich právního základu z hlediska budoucích oprávněných příjemců ze všech fondů EU.

Nástroje v oblasti rizik a krizí považujeme za doplňkový nástroj na dobrovolné bázi členského státu. Domníváme se, že řízení rizik může představovat významné nároky na alokaci finančních prostředků v rámci II. pilíře. V oblasti řízení rizik a krizí tak ČR spíše preferuje rozšíření stávajících pravidel a současně efektivní využívání tržních opatření transformovaných do podoby záchranné sítě.

VI. Nejdůležitější požadavky konsorcia zemědělských nevládních organizací k návrhu SZP zpracované na základě prostudování legislativních návrhů SZP ze dne 12.10. 2011

Zelenou barvou jsou označené překročitelné požadavky a červenou nepřekročitelné

1. Přímé platby

Zastropování:

V současnou chvíli není nabízen zastánci zastropování přesvědčivý argument v jeho prospěch. Jako nedostatečný vnímáme i ten, dle kterého bez zastropování dojde ke snížení rozpočtu na SZP. Mj. i proto, že i při zakotvení zastropování není zaručeno, že v dalším procesu nedojde ke snížení rozpočtu a tudíž české farmy mohou teoreticky být postiženy dvakrát. Připomeňme rovněž odmítavé stanovisko kancléřky Merkelové, premiérky země, která nejvíce přispívá do rozpočtu EU. SRN by asi snížení rozpočtu ocenila, ale zastropování Merkelová označuje za akt hostility. Pro odmítnutí zastropování existují mj. tyto důvody:

- Přímé platby pro velké zemědělské podniky jsou zcela legitimní. Aktivně hospodaří v zemědělství, splňují pravidla GAEC a křížové kontroly stejně, jako ostatní podniky, a tím zcela naplňují podmínky pro vyplácení přímých plateb

- Velikost zemědělských podniků v jednotlivých členských státech EU je zejména dána historickým vývojem a není ovlivněna vůlí samotných zemědělských podniků. Proto by zastropování ve skutečnosti znamenalo diskriminaci větších podniků a jednoznačně nerovný přístup k podnikání v rámci EU. S ohledem na fakt, že v některých členských státech, v důsledku specifického historického vývoje, velké zemědělské podniky převažují, kromě nerovných podmínek k podnikání a diskriminace zemědělských podniků by zastropování přímých plateb vedlo k diskriminaci některých členských států.
- Zavedení zastropování by vedlo k tolik nežádoucí vyšší administrativní zátěži SZP a celkově by to snižovalo konkurenceschopnost evropského zemědělství.
- Diskriminaci velkých podniků zastropováním by došlo k snížení jejich přirozeného potenciálu pro tvorbu pracovních míst na venkově a na inovaci oboru zemědělství a oborů navazujících.
- Je třeba připomenout, že nově přistoupivší země byly ovlivněny Berlínskou deklarací 1999 a nemohly aspirovat na plné přímé platby. Byly, jak na pracovní, tak i politické úrovni, dány přísliby, že diskriminace bude při jednání o nové SZP odstraněna a jiná nebude zavedena. Současný návrh tyto přísliby nerespektuje .
- Při posledních konzultacích v EK vyplynulo, že část její administrativy rozhodně není přesvědčena o tom, že návrh na zastropování projde. Ostatně, již v minulých „reformách“ se EK o zastropování pokoušela, avšak neúspěšně.

Pokud se to nepodaří, tak je důležité, aby zastropování obsahovalo tyto parametry:

- Zvýšit hranici stropu na podnik (IČO) o 100 tis. euro v porovnání se současným návrhem, kde je hranice od 150 tis. euro do 300 tis. euro na hranice 250 tis. euro až 400 tis. Euro – tento požadavek oficiálně chceme sdělit až později podle vývoje situace
- Umožnit přičítat ke stropu veškeré osobní náklady předchozího roku všech zaměstnanců zaměstnaných v daném podniku v zemědělské výrobě – takto je to v návrhu a je zásadní, aby toto nebylo nijak omezováno!
- Neaplikovat v oblasti zastropování propojenost jednotlivých podniků, která se řeší na základě směrnice, stanovující malé a střední podniky. To by zásadním způsobem poškodilo české zemědělství. Zastropování by mělo směřovat na daný samostatný podnik (IČO)

Ozelenění

- Z navržených parametrů ozelenění zásadně nesouhlasíme s povinností, aby 7% zemědělské půdy daného podniku muselo být zařazeno mimo produkci. To je zásadně proti současné situaci v EU, kdy se zvyšuje požadavek na zajištění dostatku kvalitních potravin pro obyvatele EU a navíc je závazek dosažení 20 % energie z obnovitelných zdrojů do roku 2020, kde hraje produktivní zemědělská půda nezastupitelnou roli. Protiargument k tomuto požadavku zelených organizací je, že pokud by byl naplněn, tak nebude v žádném případě naplněn jejich zásadní požadavek na obnovitelné zdroje energie a budou se stavět jaderné a uhelné elektrárny.
- Požadujeme dobrovolný systém ozelenění – to znamená, aby když se zemědělec rozhodne neplnit podmínky ozelenění, tak aby nedostal pouze část PP za ozelenění a základní sazbu přímé platby, aby dostal v plné míře

- Požadujeme, aby veškeré prostředky z nečerpané části přímých plateb na ozelenění, byly převedeny v rámci členské země do programu rozvoje venkova obdobně, jak je navrženo u zastropování
- Jasně definovat pojem co přesně znamená plodina při střídání plodin
- Po zpracování analýzy zemědělské půdy mimo LPIS se pokusit zařadit mezi půdu mimo produkci i půdu, na kterou se v současné době neberou dotace SAPS a není v LPIS. V ČR je cca 4,2 mil. ha zemědělské půdy a v LPIS na SAPS je 3,5 mil. ha. To znamená, že ČR má mimo produkci dnes již cca 16%. Toto využít jako jednu variantu, nebo jako argument proti dalšímu navyšování půdy mimo produkci.
- Zásadně odmítáme možnost doplácet další peníze na ozelenění z národních rozpočtů, mimo rámec SZP. To by způsobilo další rozdíly a nerovné podmínky na společném trhu.

Couplované platby na citlivé komodity spojené s produkcí:

Vítáme možnost těchto couplovaných plateb, které pomáhají udržet citlivé komodity, které zásadním způsobem udržují rovnováhu celé zemědělské soustavy a zaměstnanost na venkově. Jde především o živočišnou výrobu a komodity rostlinné výroby náročné na práci.

- Požadujeme o přiřazení mezi citlivé komodity především chov prasat a případně chov drůbeže, kde na základě čísel ne jednoho členského státu lze prokázat, že jde skutečně o citlivé komodity, které mají dlouhodobé problémy a zásadním způsobem ovlivňují stabilitu zemědělství a zaměstnanost na venkově. Například před vstupem do EU bylo v ČR přes 300 tis. prasnic a v současné době jich není ani 100 tis.
- Zásadně nesouhlasíme s rozdílnou procentní hodnotou možné podpory couplovanými platbami v jednotlivých členských státech (5 až 15 %), jak je uvedeno v návrhu a požadujeme jednotnou hranici minimálně na úrovni 12 % a ideálně na 15 %.
- Požadujeme zpracování jednotné hranice možné podpory citlivých komodit z národních, regionálních a dalších zdrojů mimo SZP. To zásadním způsobem v současné době ovlivňuje podnikání na společném trhu EU.
- Požadujeme, aby nebylo platbami spojenými s produkcí zakázáno navyšování produkce členské země v porovnání s rokem 2013, to by pro ČR bylo významně nevýhodné, ale toto podmínku zcela zrušit, nebo porovnávat s naším vstupem do EU.
- Požadujeme samostatně řešit systém platby na cukrovku – nemůže být součástí navržených plateb spojených s produkcí, protože by cukrovka vyčerpala významnou část prostředků

Platební nároky na přímé platby

- Pokusit se tento systém nezavádět a ponechat u nás již vyzkoušený systém SAPS
- U platebních nároků je navrženo zbytečné blokování prostředků 3 % rezervou – toto lze řešit přesunem od prodávajícího přes rezervu na kupujícího ve stejném množství – protože hektary zemědělské půdy se nemění, takže 3 % blokování není třeba

Zjistit, jakou roli by hrál při platebních nárocích rok 2011 a jakým způsobem by se řešila změna výměry v období 2014 až 2020?

Ostatní návrhy v prvním pilíři

- Nesouhlasíme s definicí , kdy je aktivní zemědělec definován kritériem, kdy jeho 5% všech příjmů z nezemědělské činnosti musí být nižší než částka přijatá v příslušném roce z přímých plateb. To je problém u některých typů podniků, kde dostávají nízké přímé platby – například u chovu prasat. Požadujeme zavést definici aktivního zemědělce poměrem tržeb ze zemědělské prvovýroby k celkovým tržbám na dané IČO, které žádá o dotaci na úrovni 10%.
- Požadujeme udržení dobrovolnosti převodu 5% obálky PP na LFA pro členskou zemi a v rámci ČR doporučujeme toto neaplikovat
- Souhlasíme s navrženou zvýšenou platbou pro mladé zemědělce, ale nesouhlasíme s minimálním % z celkových plateb. To by způsobilo v některých členských zemích nečerpání prostředků, protože by nemělo tolik mladých zemědělců – to by byl i případ ČR. Požadujeme stanovení prostředků pro mladé zemědělce, až po podání žádostí.

2. Druhý pilíř – program rozvoje venkova

Finanční obálka pro členské státy

Zatím nebyl na rozdíl od prvního pilíře zveřejněn návrh obálky pro jednotlivé členské státy. Vzhledem k navržené velmi pomalému snižování rozdílů úrovně přímých plateb v I. pilíři požadujeme adekvátní náhradu ve vyšší finanční obálce v programu venkova z důvodů vyrovnání nízké úrovně aktiv na hektar či vysokého zatížení vlastního kapitálu cizími zdroji.

Omezení pro velké podniky

- Zásadně odmítáme omezení pro velké podniky v opatřeních PRV. Není možné v případě významného omezení formou zastropování v I. pilíři ještě dále omezovat velké podniky i v programu venkova v rámci celého potravinářského řetězce.
- Zásadně odmítáme degresivitu plateb LFA, která také znevýhodňuje podniky v ČR

Společný strategický rámec

- V rámci tohoto nového mechanismu požadujeme zajistit, jasnou úlohu ministerstva zemědělství při tvorbě programu, aby nedocházelo k výraznému odlivu PRV od zemědělství.
- Jasně stanovit , jakou část investic na venkově má pokrýt PRV a co budou financovat ostatní operační programy, aby nedocházelo k překrývání podpor.

Ostatní k PRV

- Nesouhlasíme s navrženou výkonnostní rezervou v rámci PRV
- Požadujeme umožnění zálohových plateb na investiční projekty v rámci PRV

VII. Závěry k diskusi:

- jde o první návrhy, které budou podrobeny další diskusi v průběhu r. 2012 na úrovni Evropské komise, Evropského parlamentu, Rady ministrů, budou diskutovány na národních úrovních a zcela jistě nejsou konečné. Lze očekávat jejich schválení, v lepším případě, v průběhu 1. pol. r. 2013, když ne později. V každém případě návrhy ukazují základní směry, kterými se bude SZP ubírat v dalším období 2014-2020.

Lze předpokládat možné vnitřní změny, ne však změny základní koncepce.

- návrhy Komise jsou podrobeny tvrdé kritice ze strany všech členských zemí
- rozvoj venkova v rámci Pilíře 2 musí stanovit národní priority a zpracovat národní plán, není však dosud stanoven objem přidělených finančních prostředků pro jednotlivé ČZ!
- lze očekávat tlak na přerozdělování finančních zdrojů v rámci 1. Pilíře mezi oblastmi produkčními a méně příznivými a podniky s intenzivním zemědělstvím a extenzivní výrobou.
- lze očekávat tlak na přerozdělování finančních zdrojů v rámci 2. Pilíře mezi zemědělskými aktivitami a aktivitami na rozvoj venkova. Zde je nutné aktivně spolupracovat s ostatními evropskými fondy a EZFRV považovat pouze jako doplněk v oblasti vytváření pracovních míst na venkově.
- nová SZP není nová, jde o kosmetické úpravy vedoucí zejména v oblasti přímých plateb k dalšímu zvyšování byrokracie, administrativního zatížení, pokračuje v nespravedlivém rozdělování přímých plateb, založeném na historickém principu, který i do budoucna zvýhodňuje staré země EU-15, jed diskriminační vůči velkým podnikům (camping, degresivita plateb LFA, podpora malých a středních podniků v rámci priorit rozvoje venkova)
- z pohledu globální konkurenceschopnosti evropských zemědělců snižuje návrh jejich potenciál v rámci soutěže na světových trzích dalšími více náklady, které bude muset vynaložit ve prospěch ochranných opatření z pohledu environmentálních a klimatických výzev
- vítězem se stává malý, mladý, zelený zemědělec, bojovník s klimatickými výzvami

Zpracoval: Ing. Martin Fantyš

Materiál byl zpracován z podkladů návrhů legislativního rámce pro Společnou zemědělskou politiku předloženého Evropskou komisí, podkladů COPA-COGECA, podkladů ÚZEI, podkladů MZe, podkladů Konsorcia zemědělských nevládních organizací a vlastních analýz zpracovaných AK ČR.